

poza artykułem redakcyjnym jeszcze sześć prac, komunikaty, dział recenzji i kronika.

Na wstępie znajdujemy artykuł A. Ż[akiego] *O archeologii karpackiej* z podtytułem *Prenotacje redakcyjne*, przedstawiający zadania stojące przed nowo powstałym czasopismem. Dotychczasowe wyniki badań i odkryć archeologicznych w obrębie Karpat rozproszone są w dziesiątkach różnorodnych czasopism, trudno dostępnych ogółowi badaczy różnych narodowości zajmujących się zagadnieniami archeologii Karpat, które leżą w granicach Polski, Czechosłowacji, ZSRR i Rumunii. AAC wypełnią niechybnie dotkliwą lukę w zakresie ewidencji materiałów z całych Karpat. Publikowane tu też mają być opracowania węzłowych problemów historii tego obszaru oraz wszelkie nowości w zakresie metod i techniki badawczej stosowanych w terenie górskim. Pierwszy zeszyt poświęcony jest głównie rejonowi Karpat polskich, jednak ze względu na organizowanie kolegium redakcyjnego także spośród zagranicznych badaczy zainteresowanych tą problematyką, następne zeszyty AAC nosić już będą całkowicie międzynarodowy charakter, czego nowo powstałemu czasopismu szczerze życzyć należy. Z tego też względu artykuł wstępny wydrukowany został w językach: polskim, francuskim, rosyjskim, angielskim i niemieckim. Pozostałe artykuły posiadają obszerne streszczenia dwujęzyczne, dział komunikatów i recenzji — streszczenia w języku francuskim.

Dział artykułów rozpoczyna praca S. Noska, *Badania nad archeologią polskich Karpat*, przedstawiająca stuletni ich rozwój na tym terenie. Autor podkreśla zasługi i osiągnięcia owocnej działalności badawczej przedwcześnie zmarłego J. Zurowskiego, oraz już wojenne rewelacyjne wyniki planowych prac Karpackiej Stacji (początkowo Ekspedycji) Archeologicznej kierowanej z rozmachem przez A. Żakiego (Wietrzebóbrka, Przemyśl, Poznachowice Górne, Podłęże, Naszacowice i in.).

Następny artykuł pióra J. Kozłowskiego i P. Sikory, pt. *Człowiek neandertalski na terenie Karpat*, zwraca uwagę na znalezisko z Ganowiec na Słowacji na tle kultury i chronologii neandertalczyka w Karpatach i ich sąsiedztwie.

J. Reymann przedstawia *Uwagi o roli Przełęczy Użockiej w świetle znalezisk monet rzymskich*. Wbrew ostrożnym przypuszczeniom archeologów i numizmatyków, zajmujących się monetami rzymskimi, co do drogi ich przybywu przez Przełęcz Dukielską i Łupkowską, nowe opracowanie autora, oparte przede wszystkim na wynikach badań Karpackiej Ekspedycji Archeologicznej, wyraźnie określa przejście monet głównie przez Przełęcz Użocką (nie negując przypuszczalnego, o mniejszym jednak znaczeniu, przejścia przez tamte przełęcze). Żalować jednak należy, że zamieszczony przy artykule kartogram pozbawiony jest opisu naniesionych stanowisk.

W. Budínský-Kříčka w drukowanym w języku rosyjskim artykule wypowiada się *W kwestii kurhanów słowiańskich na Słowacji*. Artykuł jest próbą podsumowania długoletnich badań cmentarzysk kurhanowych w Słowacji, szczególnie na terenach karpackich. Autor podkreśla różnice i podobieństwa między analogicznymi mogiłami na Morawach.

A. Żaki przedstawia *Topografię wczesnośredniowiecznego Przemyśla*, którym to stanowiskiem, jako jednym z czołowych w regionie Karpat polskich, zajmuje się od 1952 r. Gród na wysokim wzgórzu i położone niżej osiedle z rozchodzącą się na boki peryferią osadniczą i cmentarzami oraz osadnictwo przyczółkowe po drugiej stronie rzeki, znajdują ścisłe analogie i w innych starszych zespołach osadniczych, jak np. Kraków. Dalsze zaplanowane badania Karpackiej Stacji Archeologicznej w Przemyślu oświetlą dokładniej szereg związanych z tym obiektem kwestii, i to zarówno dotyczących topografii, jak i historii Przemyśla i okolicy.

K. Andel publikuje *Toponomastyczne ślady pobytu ludów koczowniczych na Słowacji*, wskazując na Pieczyngów, Połowców, Turków, Tatarów i Węgrów, pod-

Acta Archaeologica Carpathica, red. A. Żaki, Academia Scientiarum Polona, Collegium Cracoviense, I 1958—1959, z. 1, 162 s. + 16 tabl.

Na pierwszym posiedzeniu powołanej w 1957 r. Komisji Archeologicznej Oddziału PAN w Krakowie wysunięto i przyjęto wniosek o wydawaniu czasopisma Acta Archaeologica Carpathica, którego pierwszy zeszyt pragnę tu omówić. Na bogatą treść zeszytu składa się

kreśla związek ich nazw z występowaniem grobów staro-madziarskich i mówi o konieczności sprawdzenia tych danych przez badania archeologiczne.

W dziale komunikatów o najnowszych wynikach eksploatacji terenowych znajdują się wiadomości o pracach na terenie Karpat polskich, poza materiałami C. S. Nicolaescu-Plopșora i M. Bitiri o stanowisku epipaleolitycznym z Ceahlau w Rumunii. Dział ten zawiera doniesienia J. Machnika i J. Potockiego o stanowiskach w Tarnawce, pow. przemyski; S. Kozseła o grodzisku łużyckim w Zabrzeżu, pow. nowosądecki; J. Gromnickiego o odkryciach w Kołaczycach i Kłodawie, pow. jasielski; H. Zollówny i A. Zakiego o grodzisku w Trzciniicy, pow. jasielski; L. Gajewskiego o zamczysku w Mymoniu, pow. sanocki; Z. Woźniaka i A. Zakiego o grodzisku w Wietrznie-Bóbrce, pow. krosieński; H. Zollówny o mogiłach w Koźmicach Wielkich, pow. krakowski, i o wczesnośredniowiecznym grodzisku w Kopyśnie, pow. przemyski.

Poza powyższymi doniesieniami rozpoczęto druk *Rejestru nowych stanowisk i znalezisk* w postaci krótkich notatek informujących o ujawnianych bieżąco materiałach archeologicznych. W omawianym zeszycie *Rejestr* przynosi wiadomości o materiałach zebranych w 1957 r. w polskich Karpatach.

Dział recenzji przynosi omówienia pracy L. Vertesa i współpracowników *Ausgrabungen in der Petenyj und Pesko-Höhle (Bück-Gebirge)*, „Folia Archaeologica”, t. 8: 1955, oraz E. Comsa, *Rezultatele sondajelor de la Dădești și unele probleme ale neoliticului de la sud de Carpați*, „Studii și cercetări de istorie veche”, t. 8: 1956, przez J. Kozłowskię; V. Ondroucha, *Bohaté hroby z doby rimskej na Slovensku. Novšie nálezy*, Bratislava 1957, przez L. Gajewskiego; O. W. Fenyna, *Znachidky rymських monet u Prykarpattii*, „Archeolohija”, t. 5: 1951, przez J. Reymana; T. Kolnik, *Popolnicové pohrehsko z mladšej doby rimskej a počiatku doby st'ahovania národov v Očkove pri Piešťánoch*, „Slovenská Archeologia” t. 4: 1956 (przez Z. Woźniaka); oraz J. Barnea *Mestusugurile in asezarela feudala de la Garvan*, „Studii și cercetari...”, t. 6: 1955 przez E. Dąbrowską. Wspomnieć jednak należy, że wnikliwie recenzowane artykuły E. Comsy i J. Barnea nie omawiają wyników odkryć dokonanych w obrębie Karpat (co zresztą w wypadku pierwszego wyraźnie powiedziane jest w tytule).

W dziale: Z archeologii innych gór, znajdujemy A. Dzeduszyckiej, *Z badań na wschodnich stokach Pirenejów*, oraz H. Gajewskiej, *Wysokogórskie eksploracje archeologiczne* (w Andach).

Zeszyt zamyka *Kronika* z materiałami A. Środonia, *Paleobotaniczne prace w Karpatach z zakresu najmłodszego plejstocenu i holocenu w latach 1945—57*, i A. Zakiego, *Karpacka Ekspedycja Archeologiczna w roku 1957*.

Pierwszy zeszyt AAC, który z przyczyn natury organizacyjnej poświęcony jest w większości Karpatom polskim i bezbłędnie przygotowany pod względem edytorским przez PWN, pozwala sądzić, że nowe wydawnictwo wywiąże się należycie z postawionych sobie zadań.

J. Gurba